

С. І. Білокінь, В. М. Ханко

Жук Сергій Стефанович

ЖУК Сергій Стефанович (07(19). 10. 1885, х. Швайкина Балка, нині у складі м. Кобеляки Полтав. обл. – 01. 04. 1969, м. Авґсбург, Німеччина) – скульптор, письменник, мистецтвознавець. Чоловік [Є. Жук](#). Навч. у Сімферополі. Від 1912 жив у С.-Петербурзі, де закін. Психоневрол. інститут. 1916 заснував Укр. літ.-мист. товариство, 1917 – Укр. військ. штаб. Був депутатом ЦР у Петрограді (нині С.-Петербург), організовував укр. військ. і громад. демонстрації та походи в місті на її підтримку. 1918 переїхав до Києва, де був чл. мист. ради Укр. муз. драми (1919), зав. літ.-мист. частини Укр. держ. опери (1920–21), чл. мист. відділу Інституту укр. наук. мови при ВУАН (1925–29). Переклав низку лібрето опер українською мовою. Експонував скульптури у Києві (1924, 1937, 1939), Харкові (1935–37) та Львові (1940). У 1943 виїхав до Львова, 1944 – до Відня, від 1945 мешкав у Авґсбурзі. Від 1904 публікувався у часописах «Рада», «ЛНВ», «Шлях», «Молода громада», «Глобус», «Червоний шлях», «Нове українське слово», «Наші дні», «Визвольний шлях» та ін. Його літ. твори познач. впливом символізму, імпресіонізму, модерну. Автор п'єси «Талант» (1907), казок «Уханчик», «Блакитний птах», «Пісня про золотого лева», «Осіння казка», «Таємний острів», «Золота каблучка», «Срібна рибка» (усі – 1920–22), поеми «Олена» (1941), драм. етюдів «Каїн і Авель», «Пісня душі», «Тайна» (усі – 1945), «Скрипка», «Я не злодій», «Сваволя», «Невдаха» (усі – 1946), «Пантеїст», «Людина», «Поет», «Гяур», «Тяжка спадщина» (усі – 1947), «Вікторія», «Ціна слова», «Обірвана струна», «Уривки з записника Коржевського» (усі – 1948); спогадів про митрополита Андрея Шептицького (1945), «Шевченківське свято в Криму в 1908 р.», «Український Петербург і його роль в будівництві Української державності» (обидва – 1946), про композиторів Я. Степового і Ф. Якименка, співака І. Алчевського, «Шевченківські роковини 1917 р.» (усі – 1953), про М. Садовського і М. Івасюка (1954), «Про передачу советським урядом українському народові військових клейнодів, мистецьких цінностей та археологічних знахідок, вивезених з України» (1958), «З давньоминулого» (1965), опубл. в укр. періодиці Європи та Великої Британії. Як скульптор створив постаті й ескізи пам'ятника Т. Шевченку (1910 і 1913), композиції на біблійну, істор. та літ. тематику у стилях неокласицизму, імпресіонізму; від 1921 у його епіч. сюжетах і синтет. портретах укр. діячів виступили риси нац. стилю. Твори зберігалися у Київ. музеї укр. діячів науки і мистецтва при ВУАН, Київ. музеї Т. Шевченка, Держ. музеї укр. мистецтва, Держ. заповіднику «Могила Т. Шевченка» в Каневі (Черкас. обл.).

Фотоілюстрації

Основні твори

скульптури – «Син тьми і зла» (1907), автопортрети (1913, 1920, 1922), «Христос» (1915), «Мрія» (1916), «Кобзар», «Біс» (обидві – 1920), «Степовик», «Гріх», «Старий Божок», «Привид» (усі – 1921), «Старий орел», «Степовий хижак», «Влада жінки», «Каїн і Авель» (усі – 1922), «Мати», «Пристрасть», «Ухань» (усі – 1923), «Лісовик», «Живе коло» (обидві – 1924); погруддя – Т. Шевченка (1913, 1920, 1922), І. Гонти (1921, 1922), М. Леонтовича (1925), кооп. діячів М. Левитського (1928) і М. Балліна (1929), «Т. Шевченко до заслання», «Т. Шевченко після заслання» (обидва – 1939), П. Саксаганського (1940), М. Кропивницького (1941); монум. – погруддя для пам'ятників Т. Шевченкові на тер. Березин. (нині Жашків. р-ну Черкас. обл.) і Лучан. цукроварень (обидва – 1926), надгробки А. Терниченка на Байковому кладовищі у Києві (1928), Д. Заболотного в с. Чоботарівка (нині Заболотне Крижопіл. р-ну Вінн. обл.; 1930–32), проект надгробка М. Заньковецької (1936).

Основні праці

Основи скульптури // Визв. шлях. Лондон, 1960, листоп.; Синтеза творчости Т. Шевченка в моєму проекті пам'ятника 1913 року // Там само. 1962, лют.; Синтетичний портрет у скульптурі // Там само. Верес.; Портрети Т. Шевченка в скульптурі // Там само. 1964, черв.; Тарас Шевченко і Україна // Там само. Листоп.; Тарас Шевченко – образотворець // Там само. Груд.; Мій мистецький шлях // Там само. 1965, трав.

Рекомендована література

1. Дудко Ф. Різьбяр Сергій Жук // Наші дні. Л., 1942. Ч. 13;
2. Лінчевський Г. Майстер різця і слова // Нове укр. слово. К., 1943. Ч. 206;
3. Відійшли у вічність [Некролог] // Визв. шлях. 1969, черв.

Бібліографічний опис:

Жук Сергій Стефанович / С. І. Білокінь, В. М. Ханко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-18311>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).